

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

40. An filius vim repellendo posit occidere Patrem cum moderamine
inculpatæ tutelæ? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. r. 42.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

eriam, quia aliàs hoc ipso talis incipit esse perniciosus civis, & causa moralis interius ipsius Reipublica.

3. Dico secundò. Hoc ipsum etiam ei à Republica præcipi, imò ad hoc cogi potest, ad eoque si obtemperare nolit, vel inuitus tyranno tradi, quia Respublica ad quoduis debissim & sibi necessarium virtutis officium cogere potest subditum civem.

4. Dico tertio. Potest talis si contumaciter resistat, etiam ab ipsa Republica occidi. Ita Bannez loco citat. quia talis reuera non est amplius innocens, sed maxime nocens. Et hæc omnia docet Tannerus 1. 1. diff. 4. §. 2. dub. 2. n. 4. & §. 5. quæ licet ab aliquibus non approbentur, & præsertim dictum tertium, tamen mihi probabilissimum videtur, quod etiam docet Filiucius tom. 2. tr. 28. c. 1. n. 11. in fine. Quicquid in contrarium asserat Ronacina de Contr. diff. 2. §. ult. selt. 1. punct. 7. n. 1. & Molina tom. 4. tr. 3. diff. 1. c. n. 1. cum aliis, quia in tali casu ille non est amplius innocens, vt dictum est, sed nocens: ergo, &c.

RESOL. XL.

An filius vim repellendo possit occidere patrem cum molestante inculpata tutela? Ex p. 8. tract. 7. & Misc. Ref. A.

Quamvis non plene sup. hoc, lege tamen supra doctrinam ref. 1. signan- ter in fine.

§. 1. Negativè responderet Acacius Enekelius in tract. de privilegiis parentum, & liberorum, princ. 2. c. 2. n. 1. vbi sic ait. His de causis, siquidem pater terminos iuste castigationis excedens, in filium atrocius delinquit, & mortis quoque periculum inferat, ne hic quidem manu illata defendere, sed vel fuga, vel quouis modo alio sibi consulere filium debere censet rectè Volzium in c. 7. n. 20. & seq. Prælatè enim Bodinus lib. 1. de Rep. c. 4. nullum tantum scelus à patre admitti posse ait, quod sit parricidio vindicandum: nec iustam causam vllam esse, qua parentibus vim liceat intendere. Nam similes inquit, qui vim Imperatoris se iure, vel iniuria verberantis constiterit, capitale meruit supplicium, l. milites, §. si vitæ, ff. de re milit. qua pena dignus est, qui patri vim intenderit: Quod quidem ex d. l. milites, argumentum firmissimum est, quod non liceat illi manu resistere, qui iure offendit. Aded nimirum hoc, vt etiam qui aliter mortem effigere non possit nisi cæde patris, patrem sine scelere interficere non possit, dicat idem Volzium d. c. 7. n. 34. Suprà enim diximus salutem filium paternæ postponere debere. Non autem postponit, qui suæ vitæ defendendæ causa patrem tollit, licet enim perquam durum videatur infontem indefensumque mori: durius est tamen longè patrem interimere, scelesto nimirum ac nefario facinore atque eiusmodi, vti Cicero pro R. Scio, ait, quo vno maleficio scelera omnia complexa esse videantur. Itaque idem ibi Cicero. Videtis ne, inquit, quos nobis Poëta tradiderunt, patris vlciscendi causa supplicium de matre surrepisse, cum præsertim Deorum immortalium iussis atque oraculis id fecisse dicantur, tamen vt eos agitent furia, neque consistere vquam patientur, quod ne pij quidem sine scelere esse poterunt: De Oreste loquitur quem iussu oraculi Delphici matris interfectorem, suffragiis item Ateopagi, & ipsius Minervæ culpa solutum, mens tamen propria terroribus nunquam liberauit. Nam, vt rursus Cicero ibid. Magna est vis humanitatis, nullum valet communio sanguinis: portentum atque monstrum certissimum est esse aliquè humana specie, & figura, qui tantum immanitate beffias vicerit, vt propter quos hanc suauissimam lucem aspexerit, eos indignissime luce priuarit. Atque, hæc est Platonis eam sententia, qui in lib. 9. de legibus, Soli ait, ne pro vita quidem se defensuro, quam ei parente,

eripere volent, lex vlla matrem, aut patrem lucis auctores interimere concedit, sed omnia potius perferat, & sustinere iubet, quam tale quid agat. Hucque Etenaxelius, & præter Volzium, & Bodinum ab ipso citatos, tenent etiam hanc opinionem Georgius Obrechtius, omnino videndus in tr. de necessaria defensione, c. 6. n. 15. & seq. Thom. Lanfius in decade iustum per fararam, th. 7. lit. D. Bullæus discurs. 1. de tribus generalissimis præceptis iuris, concl. 15. & Volzium in comment. ad leg. Corn. ff. de scariis, c. 7. n. 23.

2. Sed affirmatiua sententia ego adhareo, quam timentur Gaspar Hurtado du iust. & iure, disp. 10. diff. 6. Dieastillus de iust. lib. 2. tr. 1. diff. 10. dub. 2. n. 30. & alij Theologi communiter, quibus addit ex iuriconsulstis omnino videndum Martinum Magrum in tract. iuridico-historico politico, de Advocacia armata, c. 13. n. 59. & seq. Christianum Krembergch tr. de necessaria defensione, g. 3. n. 42. & seq. Fatinacium g. 125. n. 111. Monochium de abitur. iudicium, lib. 2. com. 4. c. 336. n. 35. Ioann. Gædodem in discurs. Abadem, de extrajudic. defens. disp. 1. concl. 5. lit. G. & alios, quos asserit, & sequitur Ioannes Harprechtus in Iustitia Iustiniana tom. 4. tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia de scariis, n. 230. & ratio est, quia licet leges parentibus castigatorem moderatam, ac limitibus suis, veluti delineatam ac circumscriptam concedant, l. vnica. C. de emend. propinq. l. in suis 1. ff. de liber. & post. l. 3. §. l. vlt. C. de parva potest. Alcan. Clement. Aretin. de parr. rest. par. effect. 2. n. 12. in fin. Et ideo liberi parentibus ita castigantibus, salua conscientia resistere nequeant, Bart. ad l. 3. de iust. & iur. Cum parentes liberos suos moderate castigando, vi nullam vim, nullamque faciant iniuriam, sed iure suo vtantur, l. 3. C. de parr. rest. Longè tamen aliud est si parentes omnem exentes humanitatem, metam sibi à legibus præscriptam transfiliant, & liberos ita tractent, vt nihil nisi morsus sit expectanda, tunc enim filius mortis periculum sibi imminens etiam cum patris interuentione iure optimo declinare, & auertere potest. Imò nec parentis nomine dignus est, qui omnem humanitatem quæ vitæ aded hominis propria, vt ab ipso nomen accepit, Ioann. ab Affelen in vivo politico fol. 67. exiit, pietatem erga liberos deponit; proprii sanguinis prodigus erga seipsum crudelis existit, & in necem filiorum, contra officium pietatis nequit conspirat.

3. Deinde, leges defensionem necessariam, & tutelam inculpata indulgentes, nullo modo inter personas extraneas, & parentes distinguunt: sed generaliter & indistinctè omnibus, & contra omnes, eam concedant, d. l. 3. ff. de iust. & iur. l. scientiam 45. §. qui cum aliter 45. ff. ad l. Aquil. l. 1. §. cum arietes 11. ff. si quis pauper. fec. dicat. d. l. 1. §. vim vi, ff. de vi & vi armat. l. 2. §. vel auentem que alium cum l. seq. C. ad leg. Corn. de sic. Hucque conferunt, que tradita sunt ad dictum §. de actio 1. 2. supr. de iniur. n. 183. & seq. Hoc Bodino diff. sententiæ, eiusque sectatoribus, largiendum est nullum tantum scelus à patre admitti posse, quod parricidio sit vindicandum, si parricidium voluntarium: non autem, si necessariū intelligamus. Sicuti enim, prohibito simpliciter homicidio, necessarium minime prohibendum censetur: ita etiam prohibito parricidio, necessarium venturum minime intelligitur. Nam, qui se inculpate defendit, præcepto, Non occides, satis facit: quod aliis non minus læderet, qui se occidendi potestatem sibi tribuit, ac si alium interficiat, imò magis delinquit, qui se ipsum, quam qui alium interficit, quoniam magis sibi, quam alteri, obligatus est. Cum quis in casu necessitatis inuitabilis patrem interficit, id pro parricidio non est habendum. Etenim hoc principaliter non agit, vt parricidium committat, sed vt se, suamque vitam defendat. Vbi verò voluntas ac propositum delinquenti non est, ibi maleficiū esse nequit, qui iniuria §. in princ. ff. de

De Homicidio, Resol. XLI. &c. III

de furti & furum 37. in princ. ff. de usurpat. & usurp. c. cum voluntate 54. in princ. exrv. de senent. excommunic. Et nostram sententiam præter Doctores citatos tenet Vleicus Hunnius in Collegio criminali, dist. 8. n. 41. asserens Filium impunè posse occidere patrem cum moderamine inculpatæ tutelæ.

RESOL. XLI.

An filius impunè occidere queat patrem bannitum?
Et in tali casu, an potius filius teneatur alimenta præstare Patri?
Et inferitur non licere liberto Dominum suum in adultério vxoris deprehensum occidere. Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Ref. 42.

Sup. hoc in Ref. seq. ff. pater in §. 1. **A**ffirmatiuè respondet Bartolus in l. si adulterium 38. §. liberto. 9. ff. ad leg. Jul. de adult. & in l. minime 35. ff. de religiof. & sumpt. funer. Paulus Castr. consil. 426. in princ. lib. 1. Panorum, consil. 108. circa medium. lib. 1. Decian. in tr. crimin. lib. 7. c. 19. n. 8. & plures alij. Sed alij negatiuam sententiam docent, propter textum in d. l. si adulterium 38. §. liberto. 9. ff. ad l. Jul. de adult. ubi Papinianus respondet, non licere liberto dominum suum, in adultério vxoris deprehensum, interficere: tamen si alios impunè interficere possit. Eiusque responsi hanc subiicit rationem: quoniam cuius fama consulendum est, multo magis vita parcendum est. Quam rationem multo fortius in patre militare, ipsa dicat natura: quæ abhorret, & auerfatur homicidia inter eos, quos sanguine coniunxit, & indissolubili mutui amoris vinculo copulauit. Quod facit etiam textus in Nouell. 12. c. 2. ibi: nam licet legum contemptor & impius sit, tamen pater est. Sic ergo licet pater bannitus sit, pater tamen filij est. Neque enim in hoc casu filius à patria potestate liberatur, vt tradunt Bald. Angel. & Alexander in l. si cum dotem 22. §. si patri. ff. solut. matr. & Ripa in l. ex falso 17. §. ex falso 5. ff. ad Senat. Trebell. Et præterea, quamuis pater hostis sit publicus: naturaliter tamen cognatus manet, & consanguineus, cum naturalis consanguinitatis affectio nullo pacto aboleat, nulloque iure dirimi possit, l. ius agnationis 34. ff. de pact. l. iura sanguinis 7. ff. de reg. iur. Ideoque vel ipsa natura monente, & veluti urgente, filius patris banniti, saluti potius consulere, quam eundem occidere, necesse habet. Hinc tantum abest, vt filius patrem bannitum, & proscriptum impunè interficere queat, vt etiam ei alimenta præstare teneatur, l. mihi 73. §. 1. ff. de iure dot. Aurb. incestas. c. de incestu. & inuilib. nupt. d. Nou. 12. c. 2. Menoch. d. lib. 1. de arb. iud. d. qu. 90. n. 45. Cephal. consil. 498. incipit, Mihi quoque, n. 5. & 7. Matthias Coler. in tr. de alimentis, lib. 1. c. 5. n. 16. & 18. 2. Nec obstat dicere quod scriptum est in l. minime 35. ff. de religiof. & sumpt. funer. filium sine vilo pena metu necare posse patrem, qui patriam oppugnat, quandoquidem Marcellus IC. in eo loco non indistinctè statuit, patrem hostem patriæ, à filio sine scelere siue pena interficere posse: sed tunc demum hoc fieri posse asserit, quando pater & patriam, & liberos oppugnas. In hoc siquidem casu filius tam ad patriam, quam seipsum defendendum, licet patrem occidit, nos autem huc nequaquam ea de specie loquimur, quando videlicet pater in ipso actu oppugnationis à filio interficitur, sed quando filius post patriam iam oppugnatam, & sic post crimen læsæ maiestatis peractum, patrem occidere desiderat: id cum impunè facere non posse, rationes superius adductæ perspicuè conuincunt. Et hanc sententiam præter Clarum ubi inf. à. tenet Rolandus à Valle lib. 1. conf. 45. n. 62. Gilhausen in ardre iudicarij, lib. 1. g. 90. n. 41. 3. Sed hæc opinio licet sit communiter amplectenda.

Tom. VII.

da, tamen illam limitandam esse puto cum Gasparo Hurtad. de iust. & iud. disp. 1. 1. diff. 3. nisi pater proferat plus sit nimis nocuus Reipublicæ, & illi nocumento nequeat aliter obuiari, & ideo non deseram hic apponere verba Ioannis Dicastrilli de iust. & iure lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub. 1. n. 15. ubi sic ait: Quæ tamen potest, an liceat filio occidere patrem bannitum? multi affirmant, in quibus Barthol. Gomez, & alij apud Iulium §. homicidium, vers. sed hic quæram. Probabilius tamen est quod ipse Clarus docet, non licere. Nam ob eam præcisè causam non definit esse filius, neque amittit obligationem naturalem erga patrem. Quamuis, me quidem iudice, si pater esset nocuus Reipubl. & communitati, neque aliud esset remedium auertendi tale damnum, tunc approbarem sententiam prædictorum auctorum. Nam, sicut filius potest accusare patrem de crimine hæresis, aut læsæ Maiestatis, & cæteris, quæ vergunt in commune damnum, etiam si certo sciat inde patrem fore occidendum; ita, si non est aliud remedium auertendi damnum commune, nisi propria manu occidendo patrem proscriptum, videtur posse. Ita Dicastrillus, vido etiam Mazuchellum tr. de cas. referend. disp. 2. c. 8. diff. 3. n. 10. & 11.

Sup. accusa-
tione in to.
5. tr. 9. Ref. 9.
& ibi in tr. 1.
Ref. 16. §. 1.
ad medium,
vers. nisi in
casu hæresis.

RESOL. XLII.

An liceat occidere bannitum proditorie, & per insidias?
Et an proscripti possint seipsos iniuicem etiam proditorie,
& per insidias occidere, propter præmium à Principe,
vel ob promissam sibi libertatem?
Et an liceat filio occidere Patrem bannitum? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 25.

§. 1. **M**Enochius de arb. lib. 9. qu. 49. Bonacina de contr. disp. 2. qu. vlt. sect. 1. parit. 2. n. 3. Homobon. in consult. cas. consilient. tom. 1. part. 2. resp. 118. & alij in negatiuam sententiam inclinant propter periculum damnationis, cui frequenter exponitur bannitus si occidat in eo statu proditorie: hoc etiam tenent Doctores, quos citat Iul. Clarus in praxi crim. lib. 5. §. Homicidium, num. 61. & eius additionator litera M M M.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo cum Molina de iust. tom. 4. tr. 3. disp. 7. n. 1. Filiucio 1. 2. tr. 28. c. 2. n. 5. Azorio 1. 3. lib. 2. c. 2. q. 3. & aliis, quoniam sua culpa cessare à peccatis non vult, maiorque ratio habenda est boni publici, quam particularis illius, qui sibi prospicere potest, & non vult: vide etiam Megalium 10. 1. resol. 59. n. 7. Hinc patet præscriptos posse se ipsos iniuicem etiam proditorie, & per insidias occidere, propter præmium à Principe, vel ob promissam sibi libertatem, sic enim expedit communi bono.

3. Nota tamen quod licet iuxta sententiam Bartoli, Gomez & aliorum, liceat filio occidere patrem bannitum; mihi verò magis placet opinio Iulij Clari & Bonacina loci citatis, asserentium non licere, non enim filius in tali casu omittit obligationem naturalem, qua tenetur erga patrem.

Sup. hoc in
ref. præter.
ta.

RESOL. XLIII.

An liceat sine peccato occidere bannitum extra territorium proscripti?
Et quid, si esset bannitus à Summo Pontifice?
Et an liceat proponere præmium occidendi bannitum?
Et an liceat occidere grassatorem, qui vias publicas tenet?
Ex p. 5. tr. 4. Ref. 24.

§. 1. **N**egatiuè respondet Filiucius 10. 2. tract. 28. c. 2. n. 24. Bonacina ubi inf. n. 2. Emanuel Sà

K 2 977.